

Vec C-267/20

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

15. jún 2020

Vnútroštátny súd:

Audiencia Provincial de León

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

12. jún 2020

Odvolaťky:

AB Volvo

DAF TRUCKS N. V.

Odporkyňa v odvolacom konaní:

RM

Predmet konania vo veci samej

Odvolanie v konaní o žalobe o náhradu škody spôsobenej protisúťažným konaním, ktoré podali spoločnosti AB Volvo a DAF TRUCKS N. V. (ďalej len „odvolateľky“) proti rozsudku vydanému v prvom stupni, ktorým im bola uložená povinnosť vyplatiť odškodnenie spoločnosti RM (ďalej len „odporkyňa v odvolacom konaní“).

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Na základe článku 267 ZFEÚ sa žiada o výklad smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/104/EÚ z 26. novembra 2014 o určitých pravidlách upravujúcich žaloby podľa vnútroštátneho práva o náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia ustanovení práva hospodárskej súťaže členských štátov a Európskej únie, najmä jej článkov 10, 17 a 22, ako aj vplyvu článku 101 ZFEÚ a zásady efektivity na určenie právnej úpravy uplatniteľnej v spore vo veci samej.

Prejudiciálne otázky

1. Majú sa článok 101 ZFEÚ a zásada efektivity vykladať v tom zmysle, že bránia výkladu vnútroštátneho predpisu, podľa ktorého sa so spätným účinkom neuplatní premlčacia päťročná lehota na podanie žaloby stanovená v článku 10 smernice [2014/104/EÚ], ako ani článok 17 [tejto smernice], ktorý sa týka stanovenia škody odhadom zo strany súdu, pričom za rozhodujúci okamih pre uplatnenie spätnej účinnosti sa považuje deň uloženia sankcie, a nie deň podania žaloby?
2. Majú sa článok 22 ods. 2 smernice 2014/104/EÚ a pojem „spätný účinok“ vykladať v tom zmysle, že článok 10 tejto smernice sa uplatní na žalobu, akou je žaloba podaná v spore vo veci samej, ktorá síce bola podaná po nadobudnutí účinnosti smernice a predpisu prijatého na jej prebratie, no týka sa skutkových okolností, ku ktorým došlo skôr, alebo sankcií, ktoré boli uložené skôr?
3. Má sa článok 17 smernice 2014/104/EÚ, ktorý sa týka stanovenia škody odhadom zo strany súdu, pri uplatňovaní ustanovenia, akým je článok 76 Ley de Defensa de la Competencia (zákon o ochrane hospodárskej súťaže), vykladať v tom zmysle, že ide o ustanovenie procesnej povahy, ktoré sa uplatní na spor vo veci samej, v ktorom bola žaloba podaná po nadobudnutí účinnosti vnútroštátneho predpisu prijatého na prebratie smernice?

Uvádzané predpisy práva Únie

Článok 101 ZFEÚ

Smernica 2014/104: článok 10 ods. 3, článok 17 ods. 1, článok 22 ods. 1 a 2 a článok 23.

Uvádzané vnútroštátne právne predpisy

Smernica 2014/104 bola prebratá do španielskeho práva prostredníctvom Real Decreto-ley 9/2017, de 26 de mayo, por el que se transponen directivas de la Unión Europea en los ámbitos financiero, mercantil y sanitario, y sobre el desplazamiento de trabajadores (kráľovský zákonný dekrét č. 9/2017 z 26. mája, ktorým sa preberajú smernice Európskej únie vo finančnej, obchodnej a zdravotníckej oblasti a v oblasti vysielania pracovníkov). Článkom 3 tohto kráľovského zákonného dekrétu sa mení Ley 15/2007, de 3 de julio, de Defensa de la Competencia (zákon č. 15/2007 z 3. júla o ochrane hospodárskej súťaže), pričom sa stanovuje päťročná premlčacia lehota na podanie žaloby o náhradu škody (nový článok 74 ods. 1 zákona o ochrane hospodárskej súťaže) a upravuje sa kvantifikácia škody, pokiaľ ide o dôkazné bremeno – ktoré znáša žalobca –, prostredníctvom zavedenia určitých spresnení, ako je vyvrátiteľná domnienka spôsobenia škody pri porušeníach kvalifikovaných ako kartel (nový článok 76 ods. 3 zákona o ochrane hospodárskej súťaže) alebo možnosť súdov stanoviť určitú výšku škody odhadom, ak sa preukáže existencia škody, ale je prakticky nemožné alebo nadmerne ťažké presne ju kvantifikovať (nový článok 76 ods. 2 zákona o ochrane hospodárskej súťaže). Článkom 4 uvedeného kráľovského zákonného dekrétu sa zasa do Ley 1/2000, de 7 de enero, de Enjuiciamiento Civil (zákon č. 1/2000 zo 7. januára o občianskom súdnom konaní) dopĺňa ustanovenie týkajúce sa prístupu k zdrojom dôkazov v konaniach o náhradu škody spôsobenej porušením predpisov týkajúcich sa hospodárskej súťaže.

Prvé prechodné ustanovenie kráľovského zákonného dekrétu č. 9/2017 sa skladá z dvoch odsekov. V prvom sa uvádza, že článok 3 tohto kráľovského zákonného dekrétu (ktorým sa mení zákon o ochrane hospodárskej súťaže) sa neuplatní so spätným účinkom, zatiaľ čo v druhom odseku je stanovené, že článok 4 tohto kráľovského zákonného dekrétu (ktorým sa mení zákon o občianskom súdnom konaní) sa uplatní výlučne na konania začaté po nadobudnutí účinnosti uvedeného kráľovského zákonného dekrétu, ku ktorému došlo 27. mája 2017, pričom Španielske kráľovstvo nedodržalo lehotu na prebratie smernice 2014/104.

Zhrnutie skutkového stavu a konania vo veci samej

- 1 Odporkyňa v odvolacom konaní po tom, čo počas rokov 2006 a 2007 prostredníctvom lízingových zmlúv nadobudla tri nákladné vozidlá, podala 1. apríla 2018 naväzujúcu žalobu proti odvolateľkám, pričom sa domáhala náhrady škody spôsobenej protisúťažným konaním odvolateľiek, ktoré sú výslovne označené ako adresátky sankcie uloženej rozhodnutím Komisie z 19. júla 2016 týkajúcim sa konania podľa článku 101 Zmluvy o fungovaní Európskej únie a článku 53 Dohody o EHP (Vec AT.39824 – Nákladné vozidlá) (ďalej len „rozhodnutie Nákladné vozidlá“). Odporkyňa v odvolacom konaní

konkrétne vo svojej žalobe navrhovala spoločne a nerozdielne uložiť odvolateľkám povinnosť zaplatiť jej 38 148,71 eura alebo sumu, ktorú určí súd, spolu so zákonnými úrokmi a trovami konania.

- 2 Rozhodnutie Nákladné vozidlá bolo prijaté 19. júla 2016 a uverejnené v Úradnom vestníku Európskej únie zo 6. apríla 2017. Týmto rozhodnutím boli sankcionovaní hlavní výrobcovia nákladných vozidiel na trhu Európskej únie za kartel platný od januára 1997 do januára 2011, ktorý predstavoval porušenie článku 101 ZFEÚ.
- 3 Odporkyňa v odvolacom konaní vo svojej žalobe subsidiárne – pre prípad, že súd rozhodne, že smernica 2014/104 ani predpisy prijaté na jej prebratie do španielskeho právneho poriadku sa neuplatnia – poukázala na všeobecnú doktrínu mimozmluvnej zodpovednosti podľa článku 1902 Código Civil (Občiansky zákonník) a judikatúru vydanú na základe neho, podľa ktorej treba príslušný nárok uplatniť v lehote jedného roka.
- 4 AB VOLVO a DAF TRUCKS N. V. vyjadrili nesúhlas so žalobou, pričom okrem iného namietali premlčanie žaloby o náhradu škody z dôvodu uplynutia jednoročnej lehoty (žaloba o určenie mimozmluvnej zodpovednosti).
- 5 Rozsudkom, proti ktorému smeruje odvolanie, sa žalobe čiastočne vyhovel, pričom odvolateľkám bola uložená povinnosť vyplatiť náhradu vo výške 15 % obstarávacej ceny vozidiel. V spomenutom rozsudku bola zamietnutá námietka premlčania žaloby, lebo sa v ňom okrem iného uvádza, že sa uplatní päťročná premlčacia lehota, ktorá bola zavedená do článku 74 ods. 1 zákona o ochrane hospodárskej súťaže kráľovským zákonným dekrétom, ktorým sa preberá smernica 2014/104, už pred dňom podania žaloby (1. apríla 2018). V tomto rozsudku bola tiež uplatnená domnienka týkajúca sa škody uvedenej v článku 17 ods. 2 smernice 2014/104, ktorý bol prebratý do článku 76 ods. 3 zákona o ochrane hospodárskej súťaže, keďže sa v ňom uvádza, že tento zákon sa uplatní na sporný prípad, a to tým skôr, že má procesnú povahu, lebo upravuje rozloženie dôkazného bremena týkajúceho sa škody.
- 6 V tomto rozsudku bola obdobne po konštatovaní, že je mimoriadne zložitá preukázať rozsah škody, využitá právomoc súdu stanoviť škodu odhadom, pričom bol uplatnený článok 76 ods. 2 zákona o ochrane hospodárskej súťaže, ktorým sa preberá článok 17 smernice 2014/104, lebo súd sa domnieval, že toto ustanovenie má procesnú povahu v rámci úpravy dôkazného bremena.
- 7 Odvolateľky vo svojom odvolaní uvádzajú, že smernica 2014/104 sa nemá uplatniť so spätným účinkom, lebo protisúťažné postupy sankcionované Európskou komisiou sa skončili 18. januára 2011, pričom na účely určenia neexistencie spätnej účinnosti ustanovení smernice je dôležitý deň, keď nastali skutkové okolnosti. Naopak sa domnievajú, že sa uplatní právna úprava obsiahnutá v článku 1902 Občianskeho zákonníka, ktorá vyžaduje, aby žalobkyňa preukázala existenciu a výšku škody. DAF TRUCKS N. V. navyše tvrdí, že žaloba je premlčaná, lebo sa neuplatní päťročná premlčacia lehota stanovená

v smernici, a uplatní sa jednoročná lehota, ktorá plynie od 19. júla 2016, keď bolo vydané tlačové oznámenie o rozhodnutí Nákladné vozidlá.

- 8 Odporkyňa v odvolacom konaní vo svojom vyjadrení k odvolaniu uviedla na podporu tvrdenia, že sa uplatní päťročná lehota, článok 10 ods. 3 smernice 2014/104 a článok 74 zákona o ochrane hospodárskej súťaže v spojení s článkom 22 uvedenej smernice a prvým prechodným ustanovením kráľovského zákonného dekrétu č. 9/2017.

Základné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 9 Odvolateľky nesúhlasia s podaním návrhu na začatie prejudiciálneho konania, lebo im nie sú zrejmé výkladové pochybnosti, keďže sa domnievajú, že smernica sa na toto konanie neuplatní.
- 10 Žalobkyňa tiež nesúhlasí s podaním návrhu na začatie prejudiciálneho konania, lebo podľa jej názoru je jasné, že smernica sa uplatní.

Zhrnutie odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 11 V spore vo veci samej je rozhodujúce určiť, ktorá právna úprava sa uplatní na stanovenie premlčacej lehoty týkajúcej sa podanej žaloby o náhradu škody a či sa uplatnia pravidlá týkajúce sa dôkazného bremena a stanovenia škody odhadom zo strany súdu. Sporné je predovšetkým (tak priame, ako aj nepriame) uplatnenie smernice 2014/104 na tento prípad, pričom vznikajú pochybnosti, pokiaľ ide o jej prechodné ustanovenia.
- 12 K skutkovým okolnostiam žaloby, ktoré tvorí porušenie článku 101 ZFEÚ, došlo pred nadobudnutím účinnosti smernice 2014/104, zatiaľ čo Komisia prijala rozhodnutie Nákladné vozidlá 19. júla 2016, teda v čase medzi 26. decembrom 2014, keď nadobudla účinnosť smernica, a 27. decembrom 2016, keď uplynula lehota na jej prebratie, ktorú Španielsko nedodržalo, vzhľadom na to, že kráľovský zákonný dekrét č. 9/2017, ktorým sa táto smernica preberá do vnútroštátneho práva, nadobudol účinnosť až 27. mája 2017.
- 13 Vzhľadom na vyššie uvedené má vnútroštátny súd **pochybnosti o prechodnom uplatňovaní smernice 2014/104 a kráľovského zákonného dekrétu č. 9/2017, ktorý bol prijatý na jej prebratie**, keďže časovú pôsobnosť smernice všeobecne obmedzuje jej článok 22 v tom zmysle, že hmotnoprávne ustanovenia sa pri jej preberaní nemajú uplatňovať so spätným účinkom (článok 22 ods. 1 smernice). Všetky ostatné vnútroštátne ustanovenia, ktorými sa vykonáva smernica, teda procesné predpisy, sa však uplatnia na situácie, ktoré vznikli pred nadobudnutím účinnosti smernice, ale len v súvislosti so žalobami, ktoré boli podané po nadobudnutí účinnosti smernice (článok 22 ods. 2 smernice).

- 14 V tejto súvislosti sa prvá otázka týka výkladu slovného spojenia „spätný účinok“, ktorý je použitý v článku 22 smernice, a toho, či sa toto slovné spojenie týka dňa, keď došlo k porušeniu predpisov týkajúcich sa hospodárskej súťaže, v tomto prípade prostredníctvom tajných dohôd, alebo či sa má týkať dňa, keď Komisia uložila sankciu, alebo prípadne dňa, keď bola podaná žaloba o náhradu škody. Druhá otázka sa zameriava na výklad pojmu „hmotnoprávne ustanovenia“ a na to, či konkrétne premlčanie a päťročná lehota upravená v článku 10 smernice majú hmotnoprávnu povahu, a preto sa nemôžu uplatniť so spätným účinkom. Tretia výkladová otázka sa obdobne zameriava na právnu úpravu obsiahnutú v článku 17 smernice, ktorá sa týka právomoci stanoviť škodu odhadom, a toho, či má tento článok povahu „hmotnoprávneho ustanovenia“ alebo procesného ustanovenia.
- 15 Tieto otázky týkajúce sa výkladu prechodných ustanovení smernice 2014/104 sa vzťahujú aj na právnu úpravu zavedenú prvým prechodným ustanovením kráľovského zákonného dekrétu č. 9/2017, ktorá nerešpektuje rozlišovanie medzi hmotnoprávnymi a procesnými ustanoveniami, ktoré stanovuje smernica, ale rozlišuje medzi zmenami zavedenými v zákone o občianskom súdnom konaní, ktoré sa uplatnia na konania začaté po nadobudnutí účinnosti týchto zmien, a zmenami zákona o ochrane hospodárskej súťaže, v súvislosti s ktorými sa v prvom prechodnom ustanovení kráľovského zákonného dekrétu č. 9/2017 uvádza, že „sa neuplatnia so spätným účinkom“.
- 16 Otázka týkajúca sa pojmu „spätný účinok“, ktorý je použitý v smernici 2014/104, sa teraz vzťahuje aj na pojmy použité v predpise prijatom na jej prebratie. Vnútroštátny súd sa teda pýta, či sa má prvé prechodné ustanovenie kráľovského zákonného dekrétu vykladať v tom zmysle, že zmena ustanovení zákona o ochrane hospodárskej súťaže (premlčanie, dôkazné bremeno a stanovenie škody odhadom zo strany súdu) sa uplatní na žaloby podané po nadobudnutí účinnosti kráľovského zákonného dekrétu (27. mája 2017), ako je žaloba v spore vo veci samej, ktorá bola podaná 1. apríla 2018, a či zásada efektivity článku 101 ZFEÚ vyžaduje tento výklad.
- 17 **Pokiaľ ide o lehotu, v ktorej sa premlčí žaloba podaná v spore vo veci samej**, smernica 2014/104 konkrétne stanovila, že všetky členské štáty musia zaručiť minimálnu päťročnú lehotu na uplatnenie nároku na náhradu škody spôsobenej porušeniami predpisov o ochrane hospodárskej súťaže, a kráľovský zákonný dekrét č. 9/2017 stanovil uvedenú minimálnu lehotu. Jednoročná lehota, ktorá je v článku 1968 Občianskeho zákonníka všeobecne stanovená pre žaloby o náhradu mimozmluvnej škody, sa teda zmenila na päťročnú lehotu. Vzhľadom na to, že uvedený kráľovský zákonný dekrét stanovuje zásadu, že zmeny zavedené v zákone o ochrane hospodárskej súťaže nemajú spätný účinok, otázka spočíva v tom, čo sa stane so žalobami, ktoré v čase nadobudnutia účinnosti kráľovského zákonného dekrétu neboli premlčané, ako je žaloba podaná v spore vo veci samej, a či možno využiť dodatočnú lehotu, kým sa nedosiahne celková päťročná lehota, ktorá je teraz stanovená v uvedenom zákone. Táto otázka je dôležitá, lebo odvolateľky tvrdia, že lehota sa má počítat' od zverejnenia tlačového oznámenia

o rozhodnutí Nákladné vozidlá (19. júla 2016), takže v čase podania žaloby (1. apríla 2018) uvedená jednoročná lehota podľa ich názoru už uplynula.

- 18 Vnútroštátny súd uvádza, že ustanovenia článku 10 smernice nemajú čisto procesnú povahu a že španielsky zákonodarca bol oprávnený klasifikovať premlčaciu lehotu týkajúcu sa žalôb o náhradu škody ako hmotnoprávne ustanovenie a začleniť ju do zmeny zákona o ochrane hospodárskej súťaže. Dodáva, že takú klasifikáciu napriek tomu z hľadiska článku 22 ods. 2 smernice možno spochybníť po prebratí smernice 2014/104, lebo ide o prípad, v ktorom žaloba podľa právnych predpisov platných v čase prijatia rozhodnutia Nákladné vozidlá ešte nebola premlčaná.
- 19 Ak sa potvrdí výklad, že jedinou právnou úpravou premlčania, ktorá sa uplatní, je právna úprava obsiahnutá v Občianskom zákonníku, otázkou bude, či je táto právna úprava zlučiteľná s článkom 101 ZFEÚ a so zásadou efektivity, ktorá stanovuje, že vnútroštátne predpisy nesmú prakticky znemožniť alebo nadmerne sťažiť výkon práv, ktoré priznáva právny poriadok Únie. V tejto súvislosti je tiež otázne, či sa má platná právna úprava vykladať v tom zmysle, že umožňuje podať žaloby, ktoré neboli premlčané pred nadobudnutím účinnosti predpisu prijatého na prebratie smernice, a to buď tak, že deň, od ktorého sa počíta lehota, sa stanoví na základe dňa uverejnenia rozhodnutia v Úradnom vestníku Európskej únie 6. apríla 2017, a nie dňa vydania tlačového oznámenia, alebo na základe iných vnútroštátnych prechodných ustanovení, ktoré by mohli zabezpečiť, že nová lehota bude zlučiteľná s lehotou, ktorá platila predtým, a lehota sa bude počítať ďalej až do uplynutia piatich rokov, pričom sa však „neobnovia“ žaloby, ktoré sú už premlčané podľa skorších právnych predpisov.
- 20 Pokiaľ ide napokon o **právomoc súdu stanoviť škodu odhadom, ktorá je upravená v článku 17 smernice 2014/104 a v novom článku 76 ods. 2 zákona o ochrane hospodárskej súťaže**, vnútroštátny súd pripomína, že podľa prvého prechodného ustanovenia kráľovského zákonného dekrétu č. 9/2017 nové ustanovenia zákona o ochrane hospodárskej súťaže nemajú spätný účinok, hoci mnohé z nich majú skôr procesný než hmotnoprávny obsah (domnienky týkajúce sa škody, dôkazné bremeno atď.).
- 21 Všeobecný spôsob uplatnenia nároku založeného na mimozmluvnej zodpovednosti, ktorý sa vzťahoval na podávanie žalôb o náhradu škody pred zmenou zákona o ochrane hospodárskej súťaže, je podstatne odlišný, najmä pokiaľ ide o potrebu preukázať škodu a kvantifikáciu škody (ako aj vyššie rozobraté premlčacie lehoty). Kráľovským zákonným dekrétom č. 9/2017 sa zavádza dôležitý inovatívny prvok, ktorý má význam pre rozhodnutie v konaní vo veci samej, konkrétne odsek 2 nového článku 76 zákona o ochrane hospodárskej súťaže priznáva súdu právomoc kvantifikovať vzniknutú škodu, ak je vzhľadom na dostupné informácie pre žalobcu mimoriadne zložitá alebo ťažké kvantifikovať ju. V súdnych konaniach týkajúcich sa náhrady škody spôsobenej porušením práva hospodárskej súťaže, ktoré sa začali po novelizácii zákona o ochrane hospodárskej súťaže, by sa mali podľa všetkého uplatniť skoršie hmotnoprávne

predpisy, ak ide o porušenia, ku ktorým došlo pred nadobudnutím účinnosti tejto novely.

- 22 Vzhľadom na to, že v rozsudku, proti ktorému smeruje odvolanie, sa konštatovalo, že kvantifikácia škody je bezpochyby zložitá, je dôležité určiť, či sa smernica 2014/104 uplatní, a teda či možno využiť právomoc súdu stanoviť škodu odhadom, ktorá je zrejme širšia než flexibilita, ktorú súdu priznáva vnútroštátna judikatúra.
- 23 V tejto súvislosti vnútroštátny súd tiež pochybuje o tom, či má článok 17 uvedenej smernice výlučne procesnú povahu, ako aj o tom, či ustanovenia týkajúce sa dôkazného bremena a kvantifikácie škody, ktoré veľmi úzko súvisia s hmotnoprávnou úpravou tejto oblasti, treba považovať za hmotnoprávne alebo procesné ustanovenia.
- 24 Vyššie uvedené z hľadiska článku 22 ods. 2 uvedenej smernice opäť spochybňuje oprávnenie španielskeho zákonodarcu klasifikovať uvedené ustanovenia týkajúce sa nárokov na náhradu škody ako hmotnoprávne ustanovenia a začleniť ich do zmeny zákona o ochrane hospodárskej súťaže (článok 76 ods. 2).